

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»
(для бакалаврів)**

Київ 2018

Підготовлено старшим викладачем кафедри філософії та політології
І. О. Козакевич

Затверджено на засіданні кафедри політології
(протокол № 11 від 8.05.2012)

Перезатверджено на засіданні кафедри філософії та політології
(протокол № від)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Козакевич І. О. Навчальна програма дисципліни «Внутрішня політика України» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2018. – 21 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Внутрішня політика України», теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

©Міжрегіональна
Академія управління
персоналом (МАУП),
2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму дисципліни «Внутрішня політика України» укладено у відповідності із Законом України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014 року.

Внутрішня політика України – це один із базових курсів в підготовці політологів; це загальний внутрішньополітичний курс держави, сукупність напрямків її діяльності, структур та інститутів щодо організаційного, конкретно-змістовного вираження інтересів народу з метою створення умов для нормального людського життя, збереження чи реформування існуючого суспільного та державного ладу.

Підготовка фахівців має на меті забезпечення теоретичних знань та вироблення в них практичних навичок опрацювання й обґрунтування конкретних пропозицій, які стосуються особливостей здійснення аналізу державної політики, ознайомлення їх з основними поняттями дисципліни, поглиблене вивчення наукових засад та практичних механізмів системи державного управління та місцевого самоврядування, внутрішньої державної політики як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях, шляхів їхньої оптимізації.

«Внутрішня політика України» покликана своєчасно виявляти назрілі проблеми розвитку суспільства, аналізувати їх, установлювати причини виникнення, складнощі, суперечливості та знаходити шляхи вирішення цих проблем. Реформування суспільного життя України, становлення демократичної, правової, соціальної держави, багатопартійності та інших демократичних інститутів у процесі трансформації українського суспільства вимагають підготовки нового покоління аналітиків, консультантів, експертів, викладачів, організаторів для системи державного управління, партій, рухів, засобів масової інформації, центрів, фондів та інших структур, системного підвищення їхньої кваліфікації.

Процес розробки і впровадження внутрішньої державної політики є багатограним, тому, характеризуючи його, не можна застосовувати однакові

критерії, оскільки кожна проблема потребує індивідуального вирішення.

У ході вивчення даної дисципліни студенти знайомляться з теоретико-методологічними засадами, предметом, об'єктом, метою, завданнями та функціями дисципліни, розглянуть особливості розвитку внутрішньої державної політики в системі державного управління та місцевого самоврядування, методику та основні методи викладання у згаданих сферах діяльності. Поглиблене вивчення студентами «Внутрішньої політики України» дасть змогу знати:

- науково-методологічні основи аналізу державної політики, включаючи теоретичні підходи та організаційні засади даної сфери діяльності;
- змістові та структурно-функціональні особливості державного управління і місцевого самоврядування; взаємозв'язок державної політики та соціально-економічного розвитку країни та суспільства;
- умови та динаміку аналізу державної політики, включаючи державно-політичне рішення, аналіз процесу та технологія прийняття державно-політичних рішень, аналітичні ролі та вимоги щодо вироблення і видання порад-рекомендацій; параметри, критерії та процедури вибору політики;
- основні етапи державної політики;
- визначення проблем у сфері державної політики;
- формулювання основних напрямків вирішення проблем та втілення в життя поставлених задач і прийнятих рішень в системі державного управління та місцевого самоврядування;

Мета курсу – забезпечити загальнотеоретичну підготовку висококваліфікованих фахівців зі спеціальності "Політологія", що опанували основи теоретичних знань з даного курсу і здобули практичні навички в сфері.

Завдання курсу – всебічно сприяти розвитку в студентів самостійного наукового політологічного мислення, а також отримання наукового підґрунтя для подальшої практичної діяльності в політичній сфері.

Засвоєння навчальної програми передбачає написання студентами денної форми навчання творчих робіт, доповідей для виступів на семінарах, студентських конференціях; організація та проведення круглих столів з питань

проблематики внутрішньої політики України тощо. Студенти заочної форми навчання мають виконати контрольну роботу на одну із пропонованих нижче тем. Термін подання контрольної роботи на кафедру – щонайпізніше за місяць до початку сесії.

Вивчення курсу завершується складанням *іспиту*.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»

№ з/п	Назва змістовного модуля і теми
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади внутрішньої політики держави	
1.	Основні принципи і засади внутрішньої політики держави
2.	Внутрішня політика у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів
3.	Внутрішня політика у сфері формування інститутів громадянського суспільства
4.	Внутрішня політика у сфері національної безпеки і оборони
Змістовий модуль 2. Основні різновиди внутрішньої політики держави	
5.	Соціальна політика держави
6.	Економічна політика України
7.	Соціально-демографічна політика держави
8.	Етнонаціональні відносини в Україні
9.	Етноконфесійна політика в Україні
10.	Культурна політика
11.	Екологічна політика України

Разом годин: 180

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади внутрішньої політики держави

Тема 1. Основні принципи і засади внутрішньої політики держави

Засади політики у сфері розбудови державності. Засади внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів. Засади внутрішньої політики у сфері формування інститутів громадянського суспільства. Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони. Засади внутрішньої політики в економічній сфері. Засади внутрішньої політики в соціальній сфері. Засади внутрішньої політики в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки. Засади внутрішньої політики в гуманітарній сфері. Контроль за дотриманням засад внутрішньої і зовнішньої політики.

Література: 1, 2, 3, 16, 17, 25, 26, 30, 39, 49, 54, 60, 64, 71.

Тема 2. Внутрішня політика у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів

Теоретико-методологічні підходи дослідження місцевого самоврядування. Витоки самоврядування. Місцеве управління та самоврядування. Територіальні суб'єкти місцевого самоврядування. Концепції та моделі місцевого самоврядування. Сутність, ознаки, принципи, функції місцевого самоврядування. Делеговані повноваження. Вибірчі системи до органів місцевого самоврядування. Проблеми місцевого самоврядування в Україні. Децентралізація та регіоналізація.

Література: 2, 3, 26, 27, 30, 64, 65.

Тема 3. Внутрішня політика у сфері формування інститутів громадянського суспільства

Сутність громадянського суспільства. Базові інститути громадянського суспільства. Розвиток сфери недержавних відносин в Україні. Законодавче закріплення діяльності інститутів громадянського суспільства. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та держави. Демократизація інститутів громадянського суспільства. Розвиток партійної системи України. Місцеве самоврядування – базовий інститут громадянського суспільства.

Література: 18, 25, 27, 30, 59, 60, 61, 63, 65.

Тема 4. Внутрішня політика у сфері національної безпеки і оборони

Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Оборонний потенціал України. Головні об'єкти національної безпеки. Сили (суб'єкти) забезпечення національної безпеки. Структура системи управління національною безпекою. Державний кордон та його охорона. Національна безпека як об'єкт управління. Промисловість у системі національної безпеки України. Основні напрямки державної політики з питань національної безпеки України. Конституція України про національну безпеку України.

Рекомендована література: 1, 6, 7, 16, 35, 49, 57, 58, 62, 71.

Тема 5. Соціальна політика держави

Соціальна функція держави. Принципи соціальної політики держави. Зайнятість населення та охорона праці. Державне регулювання доходів та заробітної плати. Соціальний захист малозабезпечених верств населення. Державне регулювання споживання товарів і послуг. Політика держави у сфері охорони здоров'я. Політика держави в галузі освіти. Політика держави в галузі культури та мистецтва. Торговельне обслуговування населення. Житлова політика та її реформування. Соціальні наслідки пенсійної реформи. Зміна пенсійного віку. Підвищення пенсійного віку як механічний спосіб переходу до профіцитного бюджету державної пенсійної системи. Законодавча і нормативна база.

Література: 5, 8, 14, 15, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 42, 51, 59, 88.

Змістовий модуль 2. Основні різновиди внутрішньої політики держави

Тема 6. Економічна політика України

Система цілей економічної політики. Механізм економічної політики. Інституціональні засади економічної політики. Фінансово-бюджетна і податкова політика. Економічна політика за умов ринкової трансформації. Вибір моделі розвитку України. Напрями та пріоритети структурної політики в Україні. Макроекономічна політика перехідної економіки. Грошово-кредитна політика. Регіональна економічна політика. Митна політика України. Законодавча та інституціональна база економічної політики в Україні. Співвідношення і взаємовплив економіки і політики у суспільному житті. Функції економічної політики, її цілі. Соціальна й політична спрямованість економічної політики. Економічна могутність та економічна безпека як найважливіші чинники політичної незалежності України. Механізм політичного регулювання економічних відносин у сучасних умовах. Сутність і перспективи розвитку економічної самостійності регіонів. Проблеми економічної політики України на сучасному етапі.

Література: 11, 14, 15, 48, 51, 60, 64, 66, 68, 70.

Тема 7. Соціально-демографічна політика держави (населення як суб'єкт і об'єкт соціальної політики)

Поняття та зміст демографічної політики. Теоретичні засади соціально-демографічної політики. Теорія народонаселення. Сучасні соціально-демографічні проблеми. Глобальна концепція людського розвитку. Населення як об'єкт і суб'єкт соціальної політики. Еволюція поглядів на населення як об'єкт соціально-демографічної політики. Процес природного руху населення. Протидія і сприяння інтенсивному підвищенню народжуваності. Вплив соціально-економічної ситуації на демографічні процеси. Соціально-демографічна криза в Україні та її причини. Головні демографічні загрози для України. Погіршення якісних характеристик населення. Шляхи подолання соціально-демографічної кризи. Демографічні перспективи України.

Література: 5, 8, 11, 21, 22, 23, 24, 45, 47, 53, 66, 68, 73, 75, 83.

Тема 8. Етнонаціональні відносини в Україні

Поняття, сутність та особливості національних відносин. Місце й роль національних відносин у політичному житті суспільства. Вплив соціальної політики на етнонаціональний розвиток України. Процес формування та реалізації інтересів у сфері етнонаціонального буття. Етносоціополітика і утвердження національної ідеї. Завдання етносоціальної політики. Чинники оптимізації мовної політики. Захист прав та інтересів громадян всіх національностей як чинник оптимізації етнонаціональної політики. Етносоціальна політика і розвиток національної культури. Правове забезпечення етнонаціональної політики. Національні меншини в Україні. Політичні аспекти етнонаціональних відносин. Ефективна національна політика – політика подолання національної нерівності, забезпечення всебічного розвитку народів, зміцнення дружби та співробітництва.

Література: 13, 28, 29, 46, 67, 74, 79, 81, 87.

Тема 9. Етноконфесійна політика в Україні

Багатоконфесійність в Україні. Міжконфесійні суперечки - трагедія українського народу. Релігійні організації України в координатах нової Європи. Історія виникнення та специфіка діяльності українських православних конфесій: УПЦ (МП) (Українська Православна Церква (Московський Патріархат), УПЦ (КП) (Українська Православна церква (Київський Патріархат), УАПЦ (Українська Автокефальна Православна Церква). Українська Греко-Католицька Церква. Історія і сучасний стан основних протестантських церковних організацій в Україні. Участь українських християнських релігійних організацій в екуменічному русі. Історія розвитку іудаїзму, ісламу та інших традиційних нехристиянських конфесій в Україні: ісламських, іудаїстських тощо.

Неорелігії (неокульти) в сучасній Україні: неохристиянські, неоорієнталістські, синкретичні, сатаністські, неоязитницькі, церква саєнтології та ін. Натуралістичні міфи - феномен нової навколорелігійної свідомості. Релігійні рухи “Нової ери” («Нью Ейдж»). Сакралізація й секуляризація як соціально-історичні явища. Основні етапи процесу секуляризації в Європі. Наслідки секуляризації в сучасному суспільстві. Специфіка змісту понять: “толерантність”, “віротерпимість”, “свобода совісті”. Історія формування уявлень про свободу совісті. Законодавче забезпечення свободи совісті в сучасній Україні. Діалог і співпраця віруючих і невіруючих – основа формування світського характеру української держави. Гуманізм як основа діалогу віруючих і невіруючих.

Література: 20, 28, 41, 52, 56, 67, 69, 74, 76, 78, 80, 81, 82, 85, 86.

Тема 10. Культурна політика в Україні

Принципи, цілі, пріоритетні завдання державної політики в сфері культури. Система управління галуззю та мережа державних та комунальних закладів культури. Законодавча база культури. Фінансування культури. Сучасна соціокультурна ситуація в Україні. Культурні індустрії. Мовно-ентична характеристика українського суспільства. Мовна політика. Основні умови оптимізації мовної політики. Розвиток культури в Україні.

Література: 12, 13, 28, 29, 44, 77.

Тема 11. Екологічна політика України

Значення та основні положення екологічної політики. Економічні теорії довкілля. Цілі, критерії та принципи формування екологічної політики. Конституційно-правові гарантії екологічних прав громадян. Структура і система екологічного законодавства України. Інструменти екологічної політики. Формування інституційної системи забезпечення екологічної політики. Європейський Союз та його роль у формуванні екологічної політики. Прикладні аспекти використання інструментів екологічної політики. Пріоритети розвитку екологічної політики України. Інституційна та функціональна модернізація державної системи екологічного управління. Гармонізація енергетичної політики та екологічної безпеки. Екологія і здоров'я.

Література: 4, 10, 40, 43, 55, 70, 84.

Питання для самоконтролю

1. Сутність та основні принципи внутрішньої політики держави.
2. Засади політики у сфері розбудови державності.
3. Засади внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів.
4. Концептуальні основи місцевого самоврядування.
5. Правова та фінансова автономія місцевого самоврядування.
6. Проблеми місцевого самоврядування в Україні.
7. Процеси централізації та децентралізації в Україні.
8. Державне управління.
9. Основні інститути громадянського суспільства.
10. Організаційно-правові засади управління національною безпекою.
11. Сутність і зміст соціальної політики.
12. Мета і завдання соціальної політики.
13. Основні суб'єкти соціальної політики.
14. Принципи соціальної політики.
15. Моделі соціальної стабільності в суспільстві.
16. Соціальна функція держави.
17. Концепції держави загального добробуту.
18. Патерналістська модель соціальної політики.
19. Соціальне страхування.
20. Короткострокові цілі соціальної політики.
21. Довгострокові цілі соціальної політики.
22. Загальні принципи пенсійної політики в ринковій економіці.
23. Державна пенсійна система.
24. Збільшення пенсійного віку.
25. Поняття про державу соціального добробуту на сучасному етапі.
26. Соціальні відносини як пріоритетна складова соціальної політики.
27. Соціальний захист людини як система.
28. Напрями соціального захисту.
29. Види і форми соціальної допомоги.
30. Фінансово-бюджетна і податкова політика.
31. Економічна політика за умов ринкової трансформації.
32. Грошово-кредитна політика держави.
33. Сутність зайнятості і безробіття.
34. Економічно активне населення та економічно пасивне населення.
35. Формування ринку праці в Україні.
36. Заходи щодо сприяння зайнятості та соціального захисту населення.
37. Основні принципи, методи та інструменти регулювання ринку праці та зайнятості населення.
38. Державне управління охороною праці.
39. Значення державної політики в охороні здоров'я населення.
40. Прогнозування розвитку системи охорони здоров'я.
41. Фінансове забезпечення галузі охорони здоров'я.

42. Додаткові джерела фінансування медичних закладів.
43. Проблема обов'язкового медичного страхування в Україні.
44. Соціально-демографічна криза в Україні та її причини.
45. Головні демографічні загрози для України.
46. Принципи організації і функціонування освіти в Україні.
47. Основні принципи державної політики в Україні.
48. Органи державного управління освітою.
49. Прогнозування розвитку освіти в Україні.
50. Система стандартів освіти.
51. Сутність житлової політики в Україні, необхідність її реформування.
52. Основні напрями державної житлової політики.
53. Житлово-комунальне господарство як структурний елемент житлової політики.
54. Державне регулювання у сфері містобудування.
55. Аналіз соціальної політики в галузі культури та мистецтва.
56. Аналіз проблеми бідності в Україні та за кордоном.
57. Напрями реформування соціальної сфери в Україні.
58. Сутність процесів соціальної стратифікації та соціальної мобільності.
59. Історія розвитку і сучасний стан нехристиянських релігій в Україні.
60. Історія розвитку християнських церковних організацій на території України.
61. Характеристика сучасного стану релігійних організацій в Україні.
62. Діяльність нетрадиційних релігійних організацій в сучасній Україні.
63. Пріоритети політики безпечного розвитку.
64. Зміст екологічної політики.
65. Екологічний рух та його роль у політичній консолідації суспільства.
66. Еколого-правовий статус людини і громадянина в Україні.
67. Екологічна криза як суб'єктивне відображення суперечностей суспільства і природи.
68. Система екологічних фондів в Україні.
69. Розвиток міжнародної співпраці в галузі екологічної політики.
70. Зміст і функції економічної політики, її основні типи.
71. Механізм політичного регулювання економічних процесів у сучасній Україні.
72. Корупція як політична і економічна проблема держави.
73. Роздержавлення і приватизація як політична проблема.
74. Ринок і демократія.
75. Сучасна соціокультурна ситуація в Україні.
76. Культурні індустрії.
77. Мовно-ентична характеристика українського суспільства.
78. Питання двомовності в Україні: міф чи реальність?
79. Основні умови оптимізації мовної політики.
80. Проблеми становлення й розвитку української нації.
81. Зміст національної ідеї українського народу.
82. Структура системи управління національною безпекою.

83. Державний кордон та його охорона.
84. Національна безпека як об'єкт управління.
85. Промисловість у системі національної безпеки України.
86. Державне регулювання доходів та заробітної плати.
87. Соціальний захист малозабезпечених верств населення.
88. Багатоконфесійність в Україні.
89. Міжконфесійні суперечки - трагедія українського народу.
90. Релігійні організації України в координатах нової Європи.

**Теми контрольних робіт з дисципліни
«Внутрішня політика України»**

1. Охарактеризуйте проблеми громадянського суспільства в Україні.
2. Проаналізуйте перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні.
3. Дайте характеристику основним моделям управління на місцях.
4. В чому полягає сутність ринкової економіки.
5. Назвіть основні проблеми і перспективи митної політики України.
6. Сутність податкової політики в Україні.
7. Соціальна політика України.
8. Соціальні стандарти життя.
9. Соціальні реформи в Україні.
10. Визначте можливі наслідки підвищення пенсійного віку.
11. У чому полягає сутність поняття "демографічний вибух"?
12. Назвіть найголовніші обставини сучасного "демографічного вибуху".
13. Які ви знаєте шляхи розв'язання глобальних проблем населення?
14. Проаналізуйте демографічні кризи, які пережило українське суспільство протягом останніх 100 років.
15. Які основні причини ускладнення проблеми народонаселення в Україні?
16. Чому захворюваність населення вважають найчутливішим показником, що характеризує вплив середовища на людину?
17. У чому полягає демографічна політика України на сучасному етапі розвитку?
18. Суть національної політики держави та її основні напрямки.
19. Націоналізм та національний патріотизм як явища суспільно-політичного життя.
20. Особливості українського націоналізму.
21. Якою повинна бути національна ідея для українців?
22. Міжнаціональні конфлікти: причини виникнення та шляхи подолання.
23. Які законодавчі документи визначають зміст екологічної політики?
24. Охарактеризуйте основні положення глобальної екологічної політики.
25. Як і чому глобальна екологічна політика пов'язана з сталим розвитком?
26. Охарактеризуйте основні документи, ратифіковані Україною, які відображають питання глобальної екологічної політики.
27. Назвіть організаційно-правові засади управління національною безпекою.
28. Перелічіть суб'єктів і об'єктів національної безпеки.
29. Проблеми Збройних Сил України.
30. Основні напрямки державної політики з питань національної безпеки України.
31. Цілі, механізми, засади економічної політики.
32. Назвіть основні проблеми економічної політики України на сучасному етапі.
33. Поняття «безробіття» (українські реалії).
34. Етносоціальна політика і розвиток національної культури.
35. Правове забезпечення етнонаціональної політики.

36. Національні меншини в Україні.
37. Законодавче забезпечення свободи совісті в сучасній Україні.
38. Назвіть основні напрямки оптимізації мовної політики в Україні.
39. Проаналізуйте стратегічні проблеми України в екологічній сфері.
40. Етноконфесійні конфлікти в Україні.
41. Перспективи впровадження другої державної мови в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Артеменко А. Г. та ін. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: колект. монографія; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Руслана Плюща. - Київ : РІДНА МОВА, 2016. - 805 с.
2. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід: [монографія] / Олена Бабінова; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К.: Фенікс, 2011. - 269с.
3. Беляков О.О. Масова комунікація та екологічна політика / О.О.Беляков ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2001. – 149с.
4. Белец Ж. А. та ін. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні [Текст] : колект. монографія; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Руслана Плюща. - Київ : Рідна мова, 2016. – 742 с.
5. Бідак В. Гуманістична складова соціальної політики в умовах економічних трансформацій // Україна: аспекти праці. — 2001. — № 5.
6. Богданович В.Ю. Теоретические основы анализа проблем национальной безопасности государства в военной сфере / Монографія.- К.: Основа .- 2006.-296с.
7. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми. — Донецьк, 2001.
8. Вавринчук М.П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення: монографія / М.П.Вавринчук. - К.: Правова єдність, 2009. - 288с.
9. Васюта О.А. Екологічна політика України на зламі тисячоліть / О.А.Васюта. - К. : КиМУ, 2003. - 306с.
10. Величко О. Бюджетне фінансування соціальної інфраструктури: Проблеми та перспективи // Економіка України.-1997.- № 7. - С.12-24.
11. Вівчарик М.М. Україна етнонаціональна: від етногенезу до суверенної держави: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.М.Вівчарик, М.М.Карабанов ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. - 218с.

12. Віліжінський В. М., Попов М. П. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування: монографія; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. - 180 с.
13. Вітман К.М. Етнонаціональна політика постсоціалістичних країн: моделі, особливості, проблеми: [монографія] / К.М.Вітман ; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, Одеська національна юридична академія. - К.: Логос, 2007. - 336с.
14. Всеукраїнська науково-практична конференція "Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів", 13 лютого 2016 р., м. Одеса / Держ. ВНЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського", Каф. політ. наук. - Одеса: ДВНЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського", 2016. - 227 с.
15. Гайдуцький П., Подолева О. Фінансування соціальної політики. — К.: УАДУ, 1995, - 64с.
16. Гансли Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. — К.: Основи, 1996.
17. Горбулін В.П. Засади національної безпеки України: підручник для студ. вищих навч. закл. / В.П.Горбулін, А.Б.Качинський ; Інститут проблем національної безпеки. - К. : Інтертехнологія, 2009. - 270с.
18. Государственная политика и управление. Ученик. В 2 ч. Часть 1. Концепции и проблемы государственной политики и управления / Под ред. Л.М.Сморгунова.- М.: “ Российская политическая энциклопедия” (РОССПЕИ), 2006. - 384с.
19. Громадянське суспільство: історія та сучасність: монографія / Т.В.Розова; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - О.: Юридична література, 2010. - 342 с.
20. Гуманітарна політика Української Держави в новітній період / С.І.Здіорук; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К.: НІСД, 2006. - 403с.
21. Демографічна криза в Україні. Її причини та наслідки: зб. матеріалів / Верховна Рада України. Комітет з питань національної безпеки і оборони. - Офіц. вид. - К.: Парламентське видавництво, 2003. - 450с.
22. Демографічна криза в Україні. Проблеми дослідження, витоки, складові, напрями протидії / За ред. В. Сташенка. — К., 2001.
23. Демографічна криза в Україні: причини та наслідки / Н.С.Власенко; ред. С.І.Пирожков; Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Державний комітет статистики України. - К.: 2003. - 232с.
24. Демографічна криза в Україні: Проблеми дослідження, витоки, складові, напрями протидії / ред. В.Стешенко; НАН України, Інститут економіки. - К.: 2001. - 560с.
25. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: монографія / І.О.Кресіна; ред. І.О.Кресіна ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К.: Логос, 2007. - 314с.

26. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / Варналій З.С.; Нац. ін-т стратег. дослідж. - К.: НІСД, 2007. – 765с.
27. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
28. Дробот І.О. Гарантування місцевого самоврядування в Україні: теоретико-методологічний аспект: монографія / І.О.Дробот ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Л.: [ЛРІДУ НАДУ], 2010. - 311с.
29. Дрожжина С.В. Культурна політика сучасної полікультурної України: соціально-філософський та правовий аспекти / С.В.Дрожжина; Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. - Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. - 198с.
30. Євсєєва Г.П. Державна мовна політика та українська національна ідея: монографія / Г.П.Євсєєва ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. - Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. - 335с.
31. Євтушенко О.Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства: монографія / О.Н.Євтушенко. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. - 516с.
32. Єлагін В.П. Соціальна політика теоретико-методологічні та концептуальні підходи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.П.Єлагін ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. - Х.: Магістр, 2010. - 400с.
33. Закон України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” // Закони України. Т. 4. — К.: АТ “Книга”, 1996. — С. 247–267.
34. Закон України “Про зайнятість населення” // Закони України. Т. 1. — К.: АТ “Книга”, 1993. — С. 252–268.
35. Закон України “Про оплату праці” // Закони України. Т. 8. — К.: АТ “Книга”, 1996. — С. 210–218.
36. Закон України “Про основи національної безпеки України”/ Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 39, ст.3.
37. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” // Закони України. Т. 1. — К.: АТ “Книга”, 1996.— С. 301–309.
38. Закон України “Про охорону праці” // Закони України. Т. 4.— К.: АТ “Книга”, 1996. — С. 114–133.
39. Закон України “Про пенсійне забезпечення” // Закони України. Т. 2. — К.: АТ “Книга”, 1996. — С. 254–285.
40. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> .
41. Закон України «Про засади державної регіональної політики». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.if.gov.ua/files/%D0%97%D0%A3%20%D0%94%D0%B5%D1%8>

[0%D0%B6 %D0%A0%D0%B5%D0%B3 %D0%BE%D0%BD %D0%BF%D0%BE%D0%BB %D1%82%20\[%D0%A0%D0%B5%D0%B6%D0%B8%D0%BC%20%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8\].pdf](#)

42. Закон України «Про Основні засади (стратегію) «державної екологічної політики України на період до 2020 року» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 26, ст.218).
43. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» (Відомості Верховної Ради України від 23.04 1991).
44. Інститут громадянського суспільства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.csi.org.ua/www/>
45. Конституція України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
46. Корецька С.О. Соціальна політика України: теорія, методологія, механізми реалізації: монографія / С.О.Корецька ; Донец. держ. ун-т упр. - Донецк : Юго-Восток, 2009. - 445с.
47. Крисаченко В.С. Екологія. Культура. Політика: концептуальні засади сучасного розвитку / В.С.Крисаченко, М.І.Хилько ; Національний ін-т стратегічних досліджень при Адміністрації Президента України, Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Знання України, 2001. - 598с.
48. Культурна політика в Україні: аналіт. огляд / ред.-упоряд., кер. авт. кол. О.Гриценко ; Укр. центр культ. дослідж. М-ва культури і туризму України. - К.: УЦКД, 2007. - 160с.
49. Левчук, Н.М. Асоціальні явища в Україні у демографічному вимірі: монографія / Н.М.Левчук ; Інститут демографії та соц. дослідж. ім. М.В.Птухи НАН України. - К. : Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М.В.Птухи НАН України, 2011. - 491с.
50. Леонова А.О. Етнокультурна політика України / А.О.Леонова ; Інститут підвищення кваліфікації працівників культури. - К. : 1998. - 224с.
51. Литвиненко А.В. Трансформаційна економіка та економічна політика держави: навч. посіб. / Литвиненко А.В.; Харк. нац. екон. ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2010. - 200с.
52. Лопушняк Г.С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія / Г.С.Лопушняк ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2011. - 372с.
53. Михальченко М. І. та ін. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики: монографія; НАН України, Ін-т політич. і ентонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. - 437 с.
54. Наливайко Л. Р., Беляєва М. В. Політична функція Української держави: теоретико-правові та конституційно-правові засади: монографія /; М-во внутр. справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Київ : Хай-Тек Прес, 2013. - 320 с.

55. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
56. Офіційне інтернет-представництво Президента України П. Порошенка. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
57. Пасько Я.І. Соціальна держава і громадянське суспільство: співпраця versus протистояння: монографія/Я.І.Пасько. - К.:ПАРАПАН, 2008-272с.
58. Представництво Європейського Союзу в Україні. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
59. Рафальський О., Войналович В.,Нагорна Л. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні: монографія; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІПіЕД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2017. – 510.
60. Рафальський І. О. Національно-державне самовизначення України: внутрішні чинники та зовнішні впливи: монографія; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ ; Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2016. - 478 с.
61. Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури [та ін.]. - Київ: Економічна думка, - (Регіональна політика). Вип. 2, ч. 2: Друга Міжнародна науково-практична конференція, 14-15 грудня 2016 року / [редкол.: Куліков П. М. та ін.]. - 2016. - 279 с.
62. Регіональна політика України: формування соціогуманітарних пріоритетів розвитку / О.М.Вітер; заг. ред. Ю.А.Тищенко ; Український незалежний центр політичних досліджень. - К.: УНЦПД, 2006. - 332с.
63. Синякевич І.М. Екологічна політика. Стратегія подолання глобальних екологічних загроз: [монографія] / І.М.Синякевич ; Нац. лісотехн. ун-т України. - Л.: ЗУКЦ, 2011. - 331с.
64. Сковронський Д. М. Політичні та економічні трансформації соціальної держави: монографія; Навч.-наук. ін-т права та психології Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - Львів : Афіша, 2015. - 199 с.
65. Тамм А.Є. Державна політика і управління в освіті: підручник / Тамм А.Є., Радченко О.В., Поступна О.В. ; Харк. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Х.: Вид-во Асоц. д-рів наук держ. упр., 2011. - 271с.
66. Телешун С. О. та ін. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ, 2016. - 191 с.
67. Технології та інноваційні механізми управління програмами розвитку регіонів та міст : [навч.-метод. посіб.] / Т. М. Безверхнюк, Н. О. Котова, Т. В. Сивак та ін. ; за заг. ред. Т.М. Безверхнюк. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – 252 с.
68. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"» від 12 січня 2015 року № 5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

69. Урядовий портал. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua

Додаткова:

70. Актуальні проблеми реалізації політики національної безпеки України в оборонній сфері. Вип. 27. / За заг. ред. В.П.Горбуліна, академіка НАН України, д.т.н. – К.: ДП „НВЦ ” Євроатлантикінформ”, 2006.
71. Батанов О. В. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О.В.Батанов, В.М.Бесчастний, Ю.В.Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е.О.Дідоренка. - Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка],2010.-234с.
72. Беляєва М. В. Інститути громадянського суспільства в механізмі реалізації політичної функції держави Україна. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2014. - Вип. 9-2(1). - С. 54-57.
73. Богданович В. Ю. Воєнна безпека України: методологія дослідження та шляхи забезпечення / К.: „Тираж”.-2003.-322с.
74. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибр. наук. пр. / О. С. Власюк ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - Київ : НІСД, 2016. - 527 с.
75. Гуревич П.С. Нетрадиционные религии на Западе и восточные религиозные культы. – М., 1995.
76. Жук А. М. Головні пріоритети державної регіональної політики в Україні. // Публічне управління та митне адміністрування. - № 2 (15). – 2016. – С. 125-130.
77. Країни світу і Україна: енциклопедія. Т. 1 : Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. - Київ : Фенікс, 2017. - 564 с.
78. Линчак О.В. Генофонд і здоров'я: спрямованість генетико-демографічних процесів в умовах депопуляції: [монографія] / О.В.Линчак, О.І.Тимченко ; ДУ "Ін-т гігієни та мед. екол. ім. О.М.Марзєєва НАМН України". - К. : [б. в.], 2011. - 268 с.
79. Ліпкан В.А. Національна безпека України: навч. посібник / В.А.Ліпкан. - 2-ге вид. - К.: КНТ, 2009. - 574с.
80. Ліпкан В.А. Поняття системи забезпечення національної безпеки України // Право і безпека. – 2003. – № 24. – С. 57 – 60.
81. Митрохин Л.Н. Религии «нового века». – М., 1994.
82. Михайленко Д. Г. Предумови формування сталого розвитку громадянського суспільства. // Технологический аудит и резервы производства. - 2015. - № 1(5). - С. 90-93.
83. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села: монографія / відп. ред. Е.М.Лібанова; Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Фонд народонаселення ООН, Державний комітет статистики України, Український центр соціальних реформ. - К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. - 468с.

84. Науково-практична конференція за міжнародною участю "Внутрішня політика держави: сутність, принципи, методологія", 27 січня 2005 року: у 2 ч. / заг. ред. А.О.Чемерис ; Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентові України. - Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2005.
85. Національна екологічна політика в контексті європейської інтеграції України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 27 жовтня 2010 р. / Міжнар. екол. форум "Довкілля 2010"; [відп. ред. Тимочко Т.В.]. - К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2010. - 302с.
86. Новітні релігії в сучасній Україні. Збірник матеріалів / ред.кол.: В.Д.Бондаренко – К., 2000.
87. Оборонна політика України на початку ХХІ століття: монографія / В.П.Горбулін; Інститут проблем національної безпеки, Рада національної безпеки і оборони України. - К:Інтертехнологія,2009.-103с.
88. Оборонна політика: потреба реформ Збройних сил України: зб. матеріалів за результатами публ. консультацій / Апарат Ради нац. безпеки і оборони України ; [упоряд.: М. Сунгуровський та ін. ; за заг. ред. Р. В. Богатирьової]. - К. : Заповіт, 2011. - 148с.
89. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія / А.І.Кудряченко; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К.: НІСД, 2007. - 395с.
90. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2 т. / за ред. акад. НАПрН України О.В.Скрипнюка ; Нац. акад. прав. наук України . - К. : Логос, 2010.
91. Про основи національної безпеки України. - Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закони України: за станом на 11 жовтня 2010 р. - Офіц. вид. - К. : Парламентське вид-во, 2010. - 29с.
92. Проблеми формування громадянського суспільства та правової держави: історія та сучасність: [зб. ст.] / Возна З.О.; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, Ін-т філології та суспільствознав., Іст. ф-т, Каф. всесвіт. історії та правознав. - Умань : [Жовтий], 2010. - 193с.
93. Реформа місцевого самоврядування в Україні (історія, стан, перспективи) / Фонд "Європа ХХІ" ; [концепція, упорядкув. та наук. ред. С.Панцира]. - К.: Фонд "Європа ХХІ", 2011. - 228 с.
94. Рогожин О.Г. Соціально-економічний механізм формування медико-демографічної ситуації в селах України: [монографія] / О.Г.Рогожин; відп. ред. В.С.Стешенко ; Інститут проблем національної безпеки Ради національної безпеки і оборони України, Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України. - К.: 2009. - 200с.
95. Саган О.Н. Європейські пріоритети державної етнопонаціональної політики України: рамкова конвенція про захист прав національних меншин / О.Н.Саган, Т. І. Пилипенко. - К. : 2008. - 488с.
96. Свенціцкі М. Демографічні та фінансові передумови пенсійної реформи в Україні: прогноз - 2050 / М.Свенціцкі, Л.Ткаченко, І.Чапко ; Аналіт.-дорад.

- центр Блакит. стрічки. - К.: Аналіт.-дорад. центр Блакит. стрічки, 2010. - 72с.
97. Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні. — К.: Право, 1996.
  98. Ситник Г.П. Державне управління у сфері забезпечення національної безпеки України: теорія і практика. 25.00.01 К.,2004.-417с.
  99. Соціальна політика / За заг. ред. І. Розпутенка.— К., 2002.
  100. Стан демографічних процесів на територіях України, що зазнали впливу радіоактивних викидів внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції: статистично-аналітичний довідник / уклад. М.І.Омельянець; Академія медичних наук України, Науковий центр радіаційної медицини (НЦРМ). - К., 2000.
  101. Стоколос Н.Г. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (XIX - перша половина XX ст.) / Н.Г.Стоколос; НАН України, Відділення релігієзнавства Ін-ту філософії ім. Г.С.Сковороди, Рівненський ін-т слов'янознавства Київського слав'янського ун-ту. - Рівне: РІС КСУ - ППФ "Ліста-М", 2003. - 480с.
  102. Сучасна демографічна ситуація в Україні: проблеми, перспективи, шляхи поліпшення: [наук.-аналіт. доп.] / НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ; [за ред. акад. С. І. Пирожкова]. - К.: 2007. - 72с.
  103. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози. – К., 1994.
  104. Требін М. П. "Гібридна" війна як нова українська реальність. // Український соціум. - 2014. - № 3. - С. 113-127.
  105. Українська церква між Сходом і Заходом / Наук. ред. П.Яроцький. - К.1996.
  106. Устименко В.М. Етнонаціональна політика як фактор державотворення в Україні (1917-1920 рр.) / Володимир Устименко ; НАН України, Ін-т історії України. - К.: 2010. - 141с.
  107. Филипович Л.О. Новітні релігійні течії: український контекст (огляд, документи, переклади). – К.: Наук. Думка, 2000.
  108. Филипович Л. Етнологія релігії. — К., 2000.
  109. Форостюк О.Д. Новітні релігійні рухи // Релігієзнавство: Навчальний посібник / За загальною редакцією О.М.Єременка. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005.
  110. Хвіст В.О. Демографічні зміни у складі населення незалежної України: монографія / Хвіст В.О; Кабінет Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - К. ; Ніжин : Лисенко М.М., 2011. - 208с.
  111. Хилько М.І. Екологічна політика / М.І.Хилько. - К.: Абрис, 1999. - 364с.
  112. Ходькова Л.П. Релігієзнавство.– Львів, 2001.
  113. Чемерис О. М. Теоретико-правові засади взаємодії органів влади і громадськості при формуванні та реалізації державної політики. // Ефективність державного управління. - 2015. - Вип. 42. - С. 39-51.
  114. Чорний А. М. Релігієзнавство. – К., 2003.
  115. Шуба О. В. Релігія в етнонаціональному розвитку України. — К., 1997.

116. Ярова Л.В. Соціальна політика України в контексті європейської інтеграції: монографія / Л.В.Ярова ; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". - О.: Фенікс, 2011. - 318с.